

ὅτι ἀνῆκον εἰς αὐτόν. « Ἦμην ὀλίγον ἀσθενής. μοι εἶπε, τείνων μοι τὴν χεῖρα, ἀλλὰ τώρα εἶμαι καλά, καὶ σὲ ἀγαπῶ ».

Τὸ « σὲ ἀγαπῶ » ἐκεῖνο εἰσωλίσθησεν εἰς τὰ ὠτὰ μου δίκην αὐρας, καὶ ἤσθάνθη ἐμαυτὴν ὠχρῶσαν ἄμα καὶ ἐρυθρῶσαν.

Τὸ γαμήλιον συμπόσιον ὑπῆρξε μακρὸν καὶ σοβαρόν. Περιεστοίχισον ἡμᾶς γῆραιοὶ συγγενεῖς. Ἡ μάμμη μου κατέλιπε τὴν ἐπιφυλακτικὴν αὐτῆς ψυχρότητα μόνον καὶ μόνον ὅπως ἀναφωνήσῃ εἰς τοὺς θεράποντας « μὴ κηλιδόνετε τὸ φόρεμά μου ». Ὁ θεῖος τοῦ συζύγου μου, στρατιωτικὸς ἐν ἀργίᾳ, καθήμενος δεξιᾷ μου ἔπασχε τὸν στόμαχον καὶ οὐδὲν ἔτρωγεν. Ἀπησχολεῖτο δὲ καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ γεύματος ἐπαναλαμβάνων, ὅτι οἱ ἄλλοι ἔτρωγον παρὰ πολὺ. « Τέκνον μου, μοι ἔλεγε, μὴ παρατρώγεται σήμερον, πιστεύσατέ με. »

Καὶ εἶχον λόγους νὰ τὸν πιστεύσω ἀληθῶς. Ἡ συγκίνησις μοῦ ἔπνιγε τόσον ἰσχυρῶς τὸν φάρυγγα, ὥστε οὔτε ἐν κεράσιον θὰ ἠδύνατο νὰ διέλθῃ ἐξ αὐτοῦ.

Ἀναμενομένης δὲ τῆς ὥρας τῆς διὰ τὴν ἐκκλησίαν ἀναχωρήσεως, οἱ μὲν ἄνδρες εἶχον μεταβῆ εἰς τὸ καπνιστήριον, αἱ δὲ γυναῖκες ἤρχισαν νὰ με περιβοηθῶσιν ὡς μέλισσαι. « Ἄ, ἀγαπητὴ μου, ἔλεγον, πλησιάζει ἡ μεγάλη στιγμή. Μὴ εἶπες ὅχι. Τὸ φόρεμά σας εἶνε πολὺ ὠραῖον, ἀλλὰ τὸ ἀστίλθωτον λευκὸν σᾶς ἀμαυρώνει. Πῶς θὰ βάλωσι τὸν πέπλον σας ; θὰ καλύψωσι δι' αὐτοῦ τὸ πρόσωπόν σας ; θὰ σκεπάσωσι τὴν κόμμωσιν ; Παρὰ πολλὰ εἶνε τὰ ἄνθη τοῦ νυμφικοῦ στεφάνου, ἔλεγεν ἄλλη, δότε μου φαλίδα νὰ κόψω μερικὰ. » Ἀπαυδήσασα δ' ἐκ τοῦ γυναικείου ἐκείνου οἴστρου καὶ τῶν κενῶν ἐκείνων λήρων, ἐζήτησα στιγμὴν ἐλευθερίας, καὶ ἔτρεξα πρὸς τὸν κοιτωνίσκον μου, ὃν εὗρον σχεδὸν κενόν. Ἐντὸς τῆς ἡμέρας εἶχεν ἀφαιρεθῆ ἐξ αὐτοῦ πᾶν ὅτι μοι ἀνῆκε καὶ μετακομισθῆ εἰς τὸν οἶκον τοῦ συζύγου μου. Μόνον ἡ κλίνη εἶχε μείνει, καὶ κατὰ τοῦ τοίχου μεταξὺ τῶν ἐκ μουσελίνης παραπετασμάτων παρετήρησα τὸ ἀγιαστήριόν μου. Ἐκλίνα τὸ ἕτερον τῶν γονάτων ἐπὶ τῆς κλίνης μου, ἐθάπτισα τοὺς δακτύλους εἰς τὸ ἠγιασμένον ὕδωρ, καὶ ἔβρεξα δι' αὐτοῦ τὸ μέτωπον, λέγουσα « Κύριε, προστάτευσόν με. »

Τέλος ἡ συνοδεία ἐξεκίνησε πρὸς τὸ δημαρχεῖον, καὶ ἔπειτα κατηθύνη πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. Βροχὴ λεπτὴ πίπτουσα εἰσέρρει διὰ τῶν ὕλων τῆς ἀμάξης. Ἀνῆλθον τὰς βαθμίδας τῆς μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας ριγούσα. Τὸ ὄργανον ὑπεδέχθη τὰ πρῶτὰ μου βήματα ὑπὸ τοὺς σκοτεινοὺς θόλους. Ὁ λιθωνωτὸς μὲ περιέκαλυψε διὰ τῶν νεφῶν του. Ὁ ἐρημέριος μὲ προσερώνησε διὰ προσλαλιᾶς ὑπὸ τὸν μέγαν σταυρόν, ὁ σύζυγός μου ἐπέρασεν εἰς τὸν δάκτυλόν μου τὸν εὐλογημένον δακτύλιον, καὶ ἡ ἱεροτελεστία ἐπερατώθη.

Ἀρ' οὐ δ' ἐνεγράψαμεν τὰ ὀνόματά μας εἰς τὰς κεινιαμένας βίβλους τοῦ ἱεροφυλακείου, ἐτρέπημεν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸν νέον οἶκον. Εἶχον παραίτησει τὸν νέον βραχιόνα τοῦ πατρὸς καὶ στηριχθῆ ἐπὶ τοῦ τοῦ θεῖου τοῦ συζύγου μου. Ὁ ἀρχθὸς ἄνθρωπος ἦτο

λίαν συγκεκινημένος εἰσάγων με εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. « Ἐπειράθημεν νὰ φαιδρύνωμεν ταῦτα πάντα, μοι ἔλεγε, δεικνύων μοι τὴν κατάφωτον κλίμακα. Ἡ δεσποινὴς Βικτωρία, ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ κόμισ τῆς Τολώσσης προσεῖδον ἡμᾶς ὡσεὶ χαίροντες ἀναβαίνοντας τὰς βαθμίδας. Καὶ ἐγὼ δὲ προσέβλεψα αὐτοὺς διαβαίνουσα ὡς φίλους.

ΚΑ ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

Θ Ε Σ Σ Α Λ Ι Κ Α

Μοναὶ Γούρας καὶ ἁγίου Βυθδαρίωνος
ἢ Δουσίκου καὶ Ναὸς Βυζαντιακὸς
ἐν Πόρτα - Παναγιᾷ.

Ἀπῆλθον ἐκ Τρικκάλων (τῆς Θεσσαλίας) τῇ 3ῃ Ἰουνίου 1894 μεθ' ἑτέρων δύο φίλων μου ἐρ' ἀμάξης πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Μονῶν Γούρας καὶ ἁγίου Βησσαρίωνος ἢ Δουσίκου, ὡς καὶ τοῦ ἐν Πόρτα-Παναγιᾷ Βυζαντιακοῦ Ναοῦ. Ἡ ὁδὸς ἀπὸ Τρικκάλων μέχρι Πόρτας εἶνε ἀμαξιτός, τεχνητὴ μὲν μέχρι τοῦ Πηνησιῦ, ὃν διέρχεται τις διὰ γεφυράς κατασκευασθείσης πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, φυσικὴ δ' ἐκείθεν. Διελθόντες δὲ τὰ χωρία Πουλιάναν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας ἀπέχον τῶν Τρικκάλων, Γουρζί, οὐ πορρωτέρω $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας ὑπάρχει ναίσκος ἐν τῷ μέσῳ δρυῶν εὐσκιωτάτων, ὑπ' ἃς ἀναβρύει ὕδωρ θεραπευτικὸν τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς ὑπὸ τῶν περιόικων πιστεύεται, Βελέτσι, ἐνθα ὑπάρχουσι γραφικώτατοι κῆποι ἀρδευόμενοι ἀρθόνως ὑπὸ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ τῆς Πόρτας (Πορτιάτου), ὃς καταρρέων ἐκ τῆς Πίνδου καὶ διαρρέων τὴν πεδιάδα ταύτην συμβάλλει εἰς τὸν Πηνησιόν, οὐ πόρρω τῆς πόλεως τῶν Τρικκάλων, ἀρικόμεθα μετὰ 2 $\frac{1}{2}$ ὥρας εἰς Πόρταν.

Ἡ Πόρτα εἶνε κώμη μικρὰ κειμένη ἐν τῇ ἀρχῇ διασπράγος χωριζούσης δύο βουνούς ἐκβλασπάνοντας ἐκ τῆς Πίνδου, τὸν Κόζικακον (ἴσως τὸ πάλαι Κερκέτιον ὄρος) ἀρχόμενον ἀπὸ Καλαμπάκας καὶ τελευτώντα εἰς Πόρταν, καὶ ἕτερον ἀρχόμενον ἀπὸ Πόρτας καὶ δίκην ἡμικυκλίου τελευτώντα εἰς τὸ χωρίον Μουζάκιον, οὗ ἡ ὑψίστη κορυφὴ καλεῖται Ἰταμος.

Μετὰ μικρὰν δὲ ἐν πενιχρῷ τινι τῆς κώμης πανδοκείῳ ἀνάπαυσιν διαθάντες τὸν χειμάρρον (διότι ὁ τῆς Πόρτας παταμός εἶνε χειμάρρος) μετέβημεν εἰς Πόρτα-Παναγιᾶν δέκα λεπτὰ ἀπέχουσαν τῆς Πορτας, καὶ ἀποτελουμένην ἐκ δύο μικρῶν πανδοκείων καὶ 5—10 πενιχροτάτων οἰκιῶν. Ἀνελθόντες δὲ μικρὸν τι ἄνωθεν τοῦ χωρίου ἠριστήσαμεν παρὰ κρήνην ὕδατος διαυγεστάτου καὶ ψυχροτάτου, περιστερομένην ὑπὸ πλατάνων ὑδροχαρῶν, ἀριστον ἠδὺ ἐπὶ τραπέζης ἐκ πέτρης, ὅπερ καθίστα ἐτι ἡδῖον ὁ ψιθύρος τῶν διαπνεομένων δένδρων καὶ ὁ κελαρυσμὸς τοῦ παραρρέοντος ἐκ τῆς κρήνης ὕδατος, καὶ αἱ σταγόνες τοῦ ἀρχαμένου ἵετοῦ αἰ διὰ τῶν φύλων τῶν δένδρων διεϊσδυόμεναι καὶ πιτυλιζούσαι ἡμᾶς. Τὸ χωρίον Πόρτα-Παναγιᾶ συνέκειτο πρὸ τοῦ 1822 ἐξ 60 οἰκιῶν, κατεστράφη δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ οἱ κάτοικοι διεσκε-

δάθησαν εἰς Σέρρες. Θεσσαλονίκην καὶ Ἅγιον Ὅρος, ὀλίγοις δὲ παρέμειναν ἐν τῷ παρακειμένῳ χωρίῳ Πόρτα καὶ συνφιλοθήσαν μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν πατρίδα· ἐκλήθη δὲ οὕτω ἐκ τοῦ ἐτι σωζομένου ἐν αὐτῇ περιφήμου Ναοῦ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας. Ὁ Ναός οὗτος θαυμασίας βυζαντικῆς τέχνης ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Σεβαστοκράτορος Κομνηνοῦ Ἰωάννου Ἀγγέλου τοῦ Δούκα, ἔτει ἀπὸ μὲν Ἀδὰμ ςψζα' (6791), ἀπὸ δὲ Χριστοῦ γεννήσεως χσπγ' (1283) κατὰ σημειώσιν γραφείσιν ὑπὸ τινος τῶν μοναχῶν ἐν τέλει Εὐαγγελίου ἐπὶ μεμβράνης ἀποκειμένου πάλαι μὲν ἐν τῇ Μονῇ Δουσίου, εἰς ἣν μετηνέχθη μετὰ τῶν λοιπῶν σκευῶν ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ Ναοῦ, ὡς κατιόντες θά ἴδωμεν, νῦν δὲ ἐν τῇ Ἀθήνῃσιν ἔθνηκῃ βιβλιοθήκῃ καὶ ἔχουσιν ὡς ἐξῆς: «Ἀνηγέρθη ὁ πάνσεπτος καὶ θεῖος Ναός οὗτος τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ Πανευτυχεστάτου καὶ Σεβαστοκράτορος Κομνηνοῦ Ἰωάννου Ἀγγέλου τοῦ Δούκα. ἔτους ςψζα', ἀπὸ δὲ Χριστοῦ γεννήσεως χσπγ'». Ὁ Ναός, ὡς ἐρρήθη, ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου εἶνε τρισυπόστατος βασιλικὴ βυζαντικῆ, ἀλλὰ πῶς περιέργου σχήματος, συγκειμένη ἐκ νάρθηκος ἀποτελοῦντος τέλειον βυζαντικόν ναῖσκον μετὰ τρουλλοῦ καὶ ἀψίδων, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο αἱ τεταχμέναι τῶν μοναχῶν ἀκολουθίαι, καὶ τοῦ κυρίως ναοῦ ἀποτελοῦντος βασιλικὴν τρικλιτον. Τῆς δὲ περιγραφῆς τοῦ περιφήμου τούτου ναοῦ ἀρχόμεθα ἀπὸ δυσμῶν. Ἐνταῦθα ὄπισθεν τοῦ ναοῦ ἐκείτο ἡ γυναικωνίτις καταπεσοῦσα, καὶ σώζονται μόνον αἱ ἀνέχουσαι τὸ δῶμα στοαὶ περιρρέουσαι ὑπὸ βυακίων καὶ πηγῶν ἀναβρουσῶν ψυχρότατον ὕδωρ. Θύρα μετὰ μαρμαρίνων παραστάδων, ἧς ὑπέκεινται θυρίδες, ἀγεί ἀμέσως εἰς χώρον (ὄν ἀνωτέρω ὑπολαμβάνω ὡς νάρθηκα) ἀποτελοῦντα σταυρὸν μετὰ τεσσάρων ἄνω σφαιρικῶν τριγώνων ἀνεχόντων θαυμασίον τρουλλόν, ἐφ' οὗ εἰσι γεγραμμένοι ἄνω μὲν ὁ Παντοκράτωρ, περίεξ δὲ τῶν θυρίδων δέκα Χερουβείμ περιβάλλοντα ἐν τῷ μέσῳ τὴν Παναγίαν, καὶ εἰς τὰ ἄκρα τῶν γωνιῶν οἱ τέσσαρες Εὐαγγελισταί. Οἱ ὀρθοστάται οἱ ὑποβαστάζοντες τὸν μέγαν τρουλλόν φέρουσι γεγλυμμένας κόγχας στενάς καὶ μακράς ἀπὸ τῶν ἄκρων τοῦ τρουλλοῦ, ἐνθα οἱ Εὐαγγελισταί, μέχρι τοῦ ἐδάφους· ἔχει δὲ ὁ κεχωρισμένος οὗτος χώρος καὶ ἑτέραν εἴσοδον ἐκ βορρᾶ. Ἐντεῦθεν εἰσερχόμεθα διὰ τῆς πρὸς ἀνατολὰς ἀψίδος εἰς ἕτερον παραλληλόγραμμον χώρον ἀποτελοῦντα βασιλικὴν, ἄνωθεν ἐστεγασμένον διὰ θόλου μακροῦ ἀπλοῦ νεωτέρας τέχνης, τοῦ 1854, διότι ἡ ἀρχαία στέγη ὑποβασταζομένη ὑπὸ ἐξ κίωνων μονολίθων ἐξ ἰάσπιδος μετὰ κιονοκράνων βυζαντικῶν ῥυθμοῦ κατέπεσε τῷ 1854, κατ' ἄλλους μὲν ἔνεκα σεισμοῦ, κατὰ δὲ πρεσβύτην τινὰ ἐπιζῶντα, ὃν ἠρώτησα, γένουμένης πλημμύρας ὑπὸ τοῦ παραρρέοντος χειμαρόντος τῆς Πόρτας (Πορτιάτου ἢ Πορτίτου) τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Βασιλίου, ἐξ ἧς πληρωθέντος τοῦ Ναοῦ κατέπεσον οἱ τε ἐξ κίονες καὶ ἡ στέγη τούτου τοῦ μέρους τοῦ Ναοῦ, ἀντικατασταθεῖσα ὑπὸ τοῦ νῦν ὑπάρχοντος θόλου, οἱ δὲ κίονες ὑπὸ ἑτέρων

κτιστῶν ἐκ κοινῆς λίθου μετ' ἀμμοκονίας. Σώζονται δὲ τρεῖς κίονες καὶ ἐν κιονοκράνῳ ἐκτός τοῦ κυρίως Ναοῦ ἐν τῇ ἡρειπωμένῃ γυναικωνίτιδι, οἱ δὲ ἕτεροι τρεῖς ἡρανίσθησαν. Τοῦ δὲ τέμπλου τοῦ περιελείοντος τὸ ἅγιον Βῆμα ἡ μὲν πρόσοψις ἡ περιέχουσα τὴν ὠραίαν Πύλην καὶ ἐκατέρωθεν δύο θυρίδας ἦν μαρμαρίνη καὶ σώζεται νῦν, τὸ δ' ἕτερον μέρος ἐκ ξύλου μετηνέχθη εἰς τὴν Μονὴν Δουσίου, ὡς φαίνεται ἐν τινι ἐγγράφῳ τῆς Μονῆς. Αἱ παραστάδες τῆς τε Πύλης καὶ τῶν δύο θυρίδων, θηκῶν τῶν εἰκόνων εἰσὶν ἐκ μαρμαροῦ φέρουσαι ἐλικοειδεῖς τινὰς ἀτελεῖς κόσμους· ἄνωθεν δὲ περιθέει αὐτὰς ἐπιστύλιον ἀπὸ τοῦ ἐνός ἄκρου μέχρι τοῦ ἑτέρου ὡσαύτως ἐκ μαρμαροῦ φέρον γεγλυμμένα κοσμήματα οὐχὶ καλῆς τέχνης. Ἐκατέρωθεν δὲ τῶν δύο θυρίδων ὑπάρχουσιν ἐν κόγχαις μαρμαρίναις γεγλυμμέναις, μήκους ὡσεὶ τριῶν μέτρων, ἡ εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ τῆς Θεομήτορος φυσικοῦ μεγέθους ψηφιδωταὶ ἀκέραιαι σώζονται, πλὴν ὅτι μικρὸν μέρος κάτω τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας κατέπεσε ἐκ τῆς ὑγρασίας· καὶ ἡ μὲν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἤρεμον καὶ γαληνιαίαν ἔχουσα τὴν ὄψιν φέρει ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ Εὐαγγέλιον, ἐφ' οὗ εἶνε ἐπιγεγραμμένον διὰ ψήφων «Ἐγὼ εἰμι· τὸ φῶς τοῦ κόσμου ὁ ἀκολουθῶν», καὶ περὶ τὴν κεφαλὴν ἐν τῷ στεφάνῳ **Ο Ω Ν**· ἡ δὲ τῆς Θεομήτορος ἀτελεστέρας τέχνης **ΜΗ ΘΥ**. Ἀξίον δὲ σημειώσεως ὅτι αἱ εἰκόνες κείνται κατ' ἀντίστροφον τάξιν ἥτοι ἐκ δεξιῶν μὲν τῷ εἰσιόντι ἡ τῆς Παναγίας, ἐξ ἀριστερῶν δὲ ἡ τοῦ Χριστοῦ. Ἐξῶθεν τὸ σχῆμα τοῦ Ναοῦ εἶνε τὸ ἀρχαῖον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ἐκατέρωθεν δὲ τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως ἔχει δύο ἀετώματα βλέποντα τὸ μὲν πρὸς βορρᾶν, τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν, πρᾶγμα ὅπερ δὲν παρατηρεῖται ἐν τοῖς λοιποῖς βυζαντικαῖς Ναοῖς· ἐν δὲ τῷ πρὸς βορρᾶν ἀετώματι ὑπάρχει ἐντετοιχιμισμένη ἐπιγραφὴ δυσκόλως πάνυ ἔνεκα τοῦ ὕψους ἀναγνωστή.

Περὶ δὲ τὸν Ναὸν ἐν Πόρτα-Παναγίᾳ ὑπῆρχε μεγάλη Σταυροπηγιακὴ Μονὴ ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἧς καὶ ὁ Ναός, ἐορτάζουσα τῇ 23ῃ Αὐγούστου, ἀλλὰ διελύθη ἔνεκα τῶν καιρικῶν περιστάσεων, ἀγνωστον ὀριστικῶς πότε, ἧς τὰ κτήματα περιήλθον εἰς τὴν κυριότητα τῶν κατοίκων τῆς Πόρτα-Παναγίας.

Ἐν τῇ Μονῇ Δουσίου σώζεται Χρυσόβουλλον τῆς Παναγίας Πόρτας, ἥτοι τῶν Μεγάλων Πυλῶν ἐκδεδομένον ὑπὸ Αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου ἐπικυροῦντος ἕτερον Χρυσόβουλλον τοῦ «μακαρίτου ἁγίου μου αὐθέντου καὶ βασιλέως, τοῦ πάππου τῆς βασιλείας μου», ὡς λέγει αὐτολεξεί· ἐν τῷ Χρυσόβουλλῳ, δι' οὗ οἱ μοναχοὶ κατεῖχον ὅσα κτήματα ἀνήκον τῇ Μονῇ. Ἡ Μονὴ αὕτη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1843 ὑπάγεται διὰ συγγιλιώδους Πατριαρχικοῦ γράμματος εἰς τὴν Μονὴν Δουσίου, ἐν ἣ ὑπάρχουσι καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς σκευῆ. Ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς ἁγίου Βησσαρίωνος ἥτοι Δουσίου, ὑπάρχει γεγραμμένη ὑπὸ ἀπαιδευτοῦ σημείωσις ἀναφερομένη εἰς τὸν Ναὸν τῆς Πόρτας: «Εἰς τοὺς 1767 ἔγεινεν ὁ τέμπλος εἰς τὴν Παναγίαν Πόρταν καὶ ἐκοῦστησεν γρόσια 1200· καὶ μετὰ 20 χρό-

νους τὸν ἐπώλησαν οἱ χωριανοὶ εἰς τὸ Μοναστήριον Δούσιον οὕτως εἰσθεῖς (= ἴπτε). Σημειώσαι ὁ ὁποῖος τέμπλος ἐπὶ τῆς ἡγουμενείας τοῦ Ἱεροθέου τοῦς 1813 ἔβγαλαν οἱ μαστόροι δύο κλήματα μεγάλα καὶ ἔκαμιν ἀντ' αὐτοῦ ἄλλο λεπτότερον σκάλισμα καὶ τὸν ἐχρῶσαν ὅλον, ὡς νῦν ὁρᾶται, ἤμουν καὶ ἐγὼ τότε Ἐκκλησιάρχης εὐτελής Γρηγόριος». Καὶ ταῦτα μὲν διὰ βραχέων περὶ τοῦ σπουδαιότητος τούτου βυζαντιακοῦ μνημείου, σκοποῦντες ἄλλοτε ἀκριβέστερον νὰ περιγράψωμεν αὐτό.

Τῆ 3ῃ μ. μ. ἀπήλθουμεν τῆς Πόρτας. Ὁδὸς ἐλικοειδῆς καὶ ἀνάπτυς πρὸς τὸν ὑπερκείμενον εὐγεων καὶ ἀμφιλαφεῖ, καὶ παρὰ τὴν ῥίζαν ὕδωρ ἔχοντα βουνὸν διὰ πυκνοτάτων δρυῶν καὶ καστανεῶν καὶ μελιῶν καὶ πρίνων ἀγεί μετὰ πορείαν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας εἰς ὄροπέδιον κατάφυτον, ἔνθα κεῖται ἡ *Μονὴ τῆς Γούρας*, ἧς παρὰ τὴν πύλην τοῦ περιβόλου ἐν τῷ μέσῳ συστάδος δρυῶν, ὑπ' ἃς ἐμεσημβρίαζον αἶγες καὶ σύες, ἐδεξιόσωτο ἡμᾶς ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς πάτερ Μελέτιος, ἀνὴρ μεσηλιεὺς καὶ μιζοπόλιος, ἀλλ' ἀρειμάνιον καὶ δραστήριον ἦθος ἔχων, φιλοφρονέστατος δέ. Ἡ Μονὴ ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ περιβόλου καὶ πέντε κελῶν πενιχροτάτων ἐν μιᾷ σειρᾷ καὶ τῶν μαγειρείων καὶ σταύλων· κεῖται δὲ ἐπὶ ὄροπέδιου, ὡς εἶπον, περιστεφομένον ὑπερθεῖν ὑπὸ βουνῷ ἀρχομένου ἀπὸ Πόρτας καὶ ἡμικυκλοειδῶς κατερχομένου εἰς τὸ χωρίον Μουζάκιον παρὰ τὴν ὑπώρειαν τῆς κλημακοῦσης Ἰθώμης, φέροντος δὲ ἐπαλλήλους κορυφάς, ὧν ἡ ὑψίστη καλεῖται *Ἰταμος* ἐκ δενδρουλλίου τοῦ ἰτάμου φουμένου ἐν αὐτῇ.

Ἡ περιβάλλουσα φύσις εἶνε γονιμωτάτη καὶ ἀκμασιότατη. Λόφοι ἐπαλλάσσοντες κατάφυτοι ἐκ δρυῶν καὶ καστανεῶν καὶ μελιῶν καὶ κισσῶν ἀγρίων καὶ πτελεῶν καὶ καρυῶν ποντικῶν (ἀγρίων) καὶ πλατάνων καὶ κεράσων καὶ κοκκυμηλεῶν καὶ ἀπίων καὶ συκῶν καθιστώσι τὸ βουνὸν γραφικώτατον ἐμποιοῦντες τῷ θεωμένῳ ἀρρητόν τινα ἡδονὴν καὶ εὐφροσύνην ὑπολαμβάνοντι οὐχὶ φυσικόν, ἀλλ' ὡς ἐν εἰκόνι τεχνητῇ γεγραμμένον τὸ ὀρώμενον θέαμα. Πότε ἐκτίσθη ἡ ἀρχαία Μονὴ ἀγνωστον, διότι οὐδὲν γραπτὸν μνημεῖον σώζεται πλὴν ἐπιγραφῆς νεωτέρας ἐντετοιχισμένης ἐπὶ τῆς προσόψεως κρήνης κειμένης εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ περιβόλου καὶ ἐχούσης ὡς ἐξῆς

† Αὐτὴ ἡ πηγὴ ἐκατασκευάσθη διὰ συνδρομῆς καὶ κόπου τοῦ πανοσιωτάτου καθηγουμένου Κων ΠαπαΚοσμᾶ καὶ διὰ ἐξόδων καὶ δαπάνης τοῦ ἐντιμωτάτου Κων Δημάκη καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἀρχόντων συνακολουθούτων τῶν λόγων αὐτῶν ἐν ἐτήρῳ 1763 Ἰανουαρίου 3.

Ἐξ ἧς εἰκάζεται ὅτι πολὺ πρότερον ὑπῆρξεν ἡ Μονὴ, ἧς καταστραφείσα κατὰ τὸ 1821, ἀνωκοδομήθη ὀλίγον ἀνωτέρω, ἐμπρησθεῖσα πάλιν κατὰ τὸ 1878. Ἀνηγέρθη δὲ ὁ μικρὸς νῦν σωζόμενος ναῖσκος τῷ 1882, ἀλλὰ κατέπεσε τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ ἐξ ἀτελείας τῆς κατασκευῆς καὶ ἐπεσκευάσθη τῇ δραστηρίᾳ ἐνεργείᾳ καὶ προσωπικῇ ἐργασίᾳ τοῦ

φιλοτίμου ἡγουμένου κυρ Μελετίου τῷ 1892, ὅστις ἰδίᾳ σχεδὸν χειρὶ εἶχε κατασκευάσει καὶ τῷ 1888 τὰς ὑπαρχούσας κέλλας μετὰ τοῦ περιβόλου καὶ τῶν παραρτημάτων.

Ἡ ἀποψὶς ἀπὸ τῆς Μονῆς περὶ τὴν δύσιν μάλιστα τοῦ ἡλίου εἶνε ἐξαισία· ὑπερθεῖν μὲν αἱ σκιαζόμεναι κορυφαὶ παρέχουσιν ἔμφρασιν τεράτων μελάνων ὑπερφυῶν, κάτωθι δὲ οἱ ἐπαλλάσσοντες περικλινεῖς καὶ ὑψηλοὶ λόφοι κατάφυτοι φαίνονται ὡσεὶ στέφανος γλοερὸς περιβάλλων τὸ ἐκτεινόμενον πεδῖον, ὅπερ ἡ ἀνταύγεια τοῦ δυσμένου ἡλίου χαριερίζοντος αὐτὸ αἰδημόνως ἐκ τῆς διασφάγος τῆς Πόρτας καὶ κρυπτομένου ὀπισθεν τῆς Πίνδου καθίστησιν ὑπέρυθρον ὁμοιοχρώμους καὶ ὡσεὶ ἀντανάκλων πυρκαϊῶν ἐκεῖ που ἐπινεμομένην, καὶ μόνον τὰ δένδρα τῶν ἐγκατεσπαρμένων ἐν τῷ πεδίῳ κωμῶν ἐπιφαίνονται ὡς ὀάσεις ἐν τῇ πυρκαυγῇ ταύτῃ Σαχάρκ. ἐνῶ ἀριστερᾷ ἀργυροδίνης ἐλικοειδῶς παραρρέει τὸ πεδῖον ὁ τῆς Πόρτας ποταμὸς καὶ ἀπελών ἐκτετακμένως καὶ εὐθαλέστατος περιστέφει τὴν Μονήν.

(Ἐπεταί τὸ τέλος).

N. Γ. X. ΖΩΓΙΔΗΣ

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

ΓΙΔΟΒΟΣΚΟΣ Η ΑΜΑΡΥΛΛΙΣ

"Ὡς που τραγοῦδι ἓνα νὰ πῶ ἔς τὴν ὁμορφὴν Μαροῦλλα
Ἐκεῖ ἀπάνου ἔς τὸ βουνὸ ἄς βόσκουνε τὰ γίδια
καὶ ὁ Τίτυρος νὰ τὰ φυλάξῃ. Τίτυρ' ἀγαπημένε,
βόσκει τὰ γίδια βόσκει τα, καὶ φέρε τα ἔς τὴ βρύσι.
καὶ τὸ ψαρό μας τὸ τραγὶ κύττα μὴ σὲ κουτρίση.
Καὶ σὺ καλὴ μου Μαροῦλλι γιατί ὄχ τὴ σπληλιὰ σου
τοῦ νιου ποῦ τόσο σ' ἀγαπᾷ δὲν βγαίνεις νὰ μιλήσης;
Τί, μὲ μισῆς; Σοῦ φαίνομαι κακὸς καὶ πλατομούτης;
Γιὰ νὰ τὰ γένεια μου μακρῶν; Νὰ σκοτωθῶ μὲ κάνεις.
Σοῦφερα δέκα μῆλα διέ, καὶ τῆκοψ' ἀπὸ κείθε
ὅπου μ' ἐπόσταζες ἐσὺ, κυρὰ μου, νὰ τὰ κόψω
καὶ ἄλλα σοῦ φέρνω αὔριο, μὰ κύτταξέ με κάνε,
καὶ διέ τὴν λύπη τὴν σκληρὴν ποῦ καίει τὴν καρδιὰ μου.
Ἄχ, νὰ γενόμεν μελίσσα μικρὴ ποῦ βουδουνίζει
νὰ διαπεράσω τὸν κισσὸ καὶ τὴν γλωρὴ τῆ φτέρσι
καὶ νὰ ἔμπω μέσα ἔς τὴ σπληλιὰ ποῦ κρύβεται Μαροῦλλα.
Ἄχ! τώρα, τώρα ἐνοιώσα ὁ Ἐρωτας τί εἶναι
βρῶς θεός, τοῦ λιονταριου θὰ βύζαξε τὸ γάλα,
καὶ ἡ μάνα του τὸν ἔθρεψε τὸν σκύλο μὲς στὸ λόγγο,
ὡς μὲς ἀπὸ τὰ κόκκαλα μου βούρτζε τὸ αἶμα.
Ἀμαρυλλί μου ὁμορφὴ, μὰ καὶ ἀσπλαγχνὴ σὰν πέτρα,
Μαυροφροδοῦ, νεράιδά μου, ἔβγα καὶ ἀγκάλιασέ με,
νὰ σὲ φιλήσω ἄφες με, νὰ σὲ φιλήσω θέλω.
Εἶναι γλυκὸ τὸ φιλήμα καὶ ἄς εἶναι φιλι κούρσι.
Ξαλλοῖως, καλὴ Μαροῦλλα μου, ἐτοῦτο τὸ στερᾶνι
ποῦ σὺ πλεῖξα μὲ σέλινα καὶ μ' ἀνθια μουσούδατα
νὰ τὸ μαδῆσω σὲ λιανὰ κομμάτια θὰ μὲ κάμης.
Ὡ δυστυχῆς, τί ἔπαθα! σκληρὴ μῆτε μ' ἀκούεις!
Σὰν ἔτσι θεός, τὴν κάπα μου, σκληρὴ, θὰ τὴν πετᾶσω
καὶ ἀνάμεσα ἔς τὰ κύματα ἐκεῖ θε νὰ πηδῆξω
ποῦ παλαμίδες ὁ ψαρὸς παραμονεύει ὅλησις
καὶ σὰν πνιγὸ ψαροῖστρησι γλυκεῖά θε ν' ἀπολάψης.
Καὶ ποῖν αὐτὸ τὸ γνώριζα, σὰν ἤθελα νὰ μάθω
ἂν μ' ἀγαπᾷς, γιατί ἔβαλα τῆς παπαρουῶνας φύλλο
καὶ ἐκεῖνο δὲν ἐπλάνταξε παρὰ βουθὸ ἐμαράθη.
Καλὰ μοῦ τὸ περὶ ἡ Ἀγροῖω τὸ κόσκινο ποῦ ῥίχνει
ὄντες κοντὰ μου μάζευεν ἀστάχια στὸ χωράσι,
ἐγὼ πολὺ πῶς σ' ἀγαπᾶω καὶ σὺ δὲν με λογιάζεις.
Μὲ δυὸ γιδάκια ἔχω καὶ ἐγὼ μιὰ γίδα φυλαμένην,